

deres antal, form, størrelse eller dekoration placerer dem blandt det helt usædvanlige.

Til stk. 2

Danefæ er som nævnt herreløst gods, og allerede i middelalderens landskabslove er ejendomsretten hertil præciseret: Hvad ingen ejer, det ejer kongen. Det er denne retsopfattelse, der ligger til grund for teksten i Danske Lov og for det følgende århundredes autentiske fortolkninger. Medens den ældre lovgivning imidlertid beskæftiger sig med fund af værdimetaller, hvis inddrivelse kunne forøge kronens indtægter, såvædes danefæbegrebet i det 18. århundrede, således at også fundgenstande af en vis ælde, sjældenhed eller særlig beskaffenhed skal afleveres til kongen. Samtidig stadfæstes det, at finderens af danefæ får udbetalt en godtgørelse, svarende til fundets værdi. Danefæbestemmelserne fik således et antikvitetsbevarende sigte, der i højere grad tilgodeså Det kgl. Kunstkammer, oprettet i 1680, end den kongelige pengekasse. Denne videre fortolkning af danefæbegrebet har siden været bestemmende for danefæadministrationen, der i dag varetages af rigsantikvaren. De gamle bestemmelser giver i sig selv kun generelle retningslinier for lovens håndhævelse, og en rimelig ensartethed i sagsbehandlingen beror derfor nok så meget på den administrative praksis, der i tidens løb har udviklet sig på Nationalmuseet.

Der er desuden afleveringspligt for alle genstande, der findes i tilknytning til et jordfast fortidsminde, jfr. § 26, stk. 1, eller på havbunden, jfr. § 28, stk. 3, uanset om de pågældende fund er danefæ.

Afleveringspligten påhviler enhver, der kommer i besiddelse af danefæ.

Til stk. 3

Samtidig med at godtgørelsesprincippet introduceredes i 1752, blev danefæbegrebet udvidet til også at omfatte genstande, der ikke i sig selv var kostbare, men hvortil der knytter sig en række immaterielle værdier, der ikke umiddelbart kan omsættes i penge. Ganske vist noteres sådanne værdier til stadigt stigende priser på det hjemlige og internationale antikvitetsmarked, men da prisdannelsen blandt andet er betinget netop af de begrænsninger i vareudbuddet, som danefæbestemmelserne og andre beskyttelseslove medfører, anses det ikke for rimeligt at lade priserne på det frie marked være bestemmende for danefægodtgørelsernes størrelse. Vurderingen af danefæ følger der-

for i praksis sine egne regler, der baseres på fortillæde med rimelig hensyntagen til kronens og guldets aktuelle værdi.

For det, som med sikkerhed er danefæ – og især guldfundene – udbetales der altid et beløb svarende til materialeværdien, der beregnes af statsguardeinen (statens kontrol med ædle metaller). Hertil lægges der i almindelighed en findeløn, hvis størrelse afhænger af fundets sjældenhed og af den omsorg, hvormed finderens har taget vare på det fundne. Med hensyn til det øvrige danefæ, hvis materialeværdi i sig selv er beskedent, bliver det den skønmæssigt fastsatte findeløn, der er bestemmende for godtgørelsens størrelse. Ved fastsættelsen af danefægodtgørelser tilstræbes det stadigt at gøre afleveringen af det fundne så tillokkende, at straffebestemmelser ikke kommer i anvendelse. Det lykkes gerne, og det forhold, at danefægodtgørelser ikke beskattes, kan yderligere gøre modtagelsen heraf attråværdig.

Danefægodtgørelse udbetales til finderens, medmindre vedkommende forsætligt har tilbageholdt eller misligholdt det fundne. Finderens er den person, der rent bogstaveligt samler genstanden op fra det sted, hvor den ellers har været gemt. Finderens adkomst til godtgørelse er foreskrevet i lovteksten. I visse tilfælde kan den erfaringsmæssigt give anledning til kritik. Eksempelvis når et fund er gjort på anden mands ejendom, uden at finderens har fået tilladelse til at færdes der, eller når et funds værdi ikke erkendes af finderens selv, men af en anden, der henleder Nationalmuseets opmærksomhed herpå. I sådanne tilfælde kan rigsantikvaren medvirke til en deling af godtgørelsen, men kun såfremt finderens er indforstået hermed. Eller hvis et fund er blevet foræret eller solgt videre, førend dets danefækarakter blev erkendt. I så fald er de overdragelser, der har fundet sted, uden gyldighed, idet fundet har tilhørt staten fra det øjeblik, hvor det kom for dagen. Også her er det da finderens, der alene har krav på godtgørelse – om han eller hun ellers har handlet i god tro.

Til stk. 4

Danefægodtgørelse udbetales ikke i forbindelse med de fund, der fremkommer ved en offentlig institutions eller offentligt støttede arkæologiske undersøgelser. Derimod kan der udbetales et til danefægodtgørelsen svarende beløb til den lodsejer eller bruger, på hvis ejendom der fremkommer danefæ i forbindelse med en sådan undersøgelse, såfremt det skønnes, at ejer eller bruger igennem undersøgelsen er blevet unddraget en rimelig mu-